

Bruxelles, 17.12.2021
COM(2021) 965 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Rezultatele evaluării finale a programului ISA²

{SWD(2021) 965}

Cuprins

1. Introducere.....	2
2. Care au fost așteptările pentru programul ISA ² ?	3
3. Cum a evoluat situația pe parcursul perioadei de evaluare?.....	4
3.1. Adoptarea unui nou EIF.....	4
3.2. Contextul politic	4
3.3. Un mediu de reglementare din ce în ce mai complex în UE	5
3.4. Investiții în digitalizare.....	6
4. Constatările evaluării.....	7
4.1. Care este gradul de succes al programului ISA ² ?	7
4.2. Cum a adus programul ISA ² o schimbare în viața cetățenilor și a întreprinderilor?	9
4.3. Programul ISA ² și obiectivele sale sunt încă relevante?	10
5. Concluzii și lecții învățate	11
5.1. Importanța interoperabilității pentru punerea în aplicare a politicilor UE.....	11
5.2. De la o abordare coerentă la o abordare strategică a interoperabilității sectorului public din UE	12
5.3. Dezvoltarea și adoptarea unor soluții de interoperabilitate mature și accesibile utilizatorilor	13
6. Următoarele etape	14

1. INTRODUCERE

Prin Decizia privind ISA¹, la 1 ianuarie 2016 a fost lansat programul pe cinci ani privind soluțiile de interoperabilitate și cadrele comune pentru administrațiile publice europene, întreprinderi și cetățeni (programul ISA²). Acesta este al cincilea dintr-o serie de programe ale Comisiei Europene² axate pe soluții interoperabile pentru sectorul public. Interoperabilitatea, astfel cum este definită în Cadrul european de interoperabilitate (EIF), nu este o problemă de ordin tehnic. Este vorba mai ales despre cerințe juridice, organizaționale, semantice și tehnice pentru a face posibile serviciile publice integrate.

Raportul prezintă constatările și recomandările evaluării finale a programului ISA²³. În conformitate cu articolul 13 alineatul (3) din Decizia privind ISA², Comisia este obligată să efectueze această evaluare și să comunice rezultatele Parlamentului European și Consiliului până la 31 decembrie 2021.

Comisia a efectuat evaluarea cu ajutorul unei echipe de experți independenți din cadrul unei companii de consultanță⁴. Evaluarea a fost supravegheată de un grup de coordonare inter-servicii⁵ și a fost efectuată în strânsă coordonare cu evaluarea EIF și cu evaluarea impactului pentru o viitoare politică în materie de interoperabilitate⁶, pe care Comisia intenționează să o propună Parlamentului și Consiliului în al doilea trimestru al anului 2022.

¹ Decizia (UE) 2015/2240 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2015 de instituire a unui program privind soluțiile de interoperabilitate și cadrele comune pentru administrațiile publice europene, întreprinderi și cetățeni (programul ISA²) ca mijloc de modernizare a sectorului public (JO L 318, 4.12.2015, p. 1).

² 1) Contribuția comunitară pentru schimbul telematic de date între administrații (IDA), 1995-1997; 2) a doua fază a programului IDA (IDA II), 1999-2004; 3) furnizarea interoperabilă de servicii de guvernare electronică paneuropene către administrațiile publice, întreprinderi și cetățeni (IDABC), 2005-2009; 4) soluții de interoperabilitate pentru administrațiile publice europene (ISA), 2010-2015; 5) soluții de interoperabilitate și cadre comune pentru administrațiile publice europene, întreprinderi și cetățeni (ISA²), 2016-2020.

³ Detaliile procesului de evaluare și rezultatele, împreună cu elementele justificative, sunt disponibile în documentul de lucru al serviciilor Comisiei: SWD(2021) 965 final.

⁴ CEPS (2021): „Study supporting the final evaluation of the programme on interoperability solutions for European public administrations, businesses and citizens (ISA²)” [Studiu de însoțire a evaluării finale a programului privind soluțiile de interoperabilitate pentru administrațiile publice europene, întreprinderi și cetățeni (ISA²)], Comisia Europeană. DOI: 10.2799/94683.

⁵ Membrii grupului au fost direcțiile generale și serviciile CNECT, DEFIS, DIGIT, ECFIN, EMPL, ENER, ENV, ESTAT, FISMA, GROW, JUST, MOVE, NEAR, OP, REFORM, RTD, SANTE, SG, TAXUD și JRC.

⁶ Informații suplimentare cu privire la stadiul actual al inițiativei: https://ec.europa.eu/isa2/shaping-future-interoperability-policy_en.

2. CARE AU FOST AȘTEPTĂRILE PENTRU PROGRAMUL ISA²?

Programul ISA² a avut ca scop realizarea următoarelor patru obiective [articolul 1 alineatul (1) din Decizia privind ISA²¹]:

- (a) elaborarea, menținerea și promovarea **unei abordări holistice a interoperabilității în UE;**
- (b) facilitarea **interacțiunii electronice transfrontaliere și transsectoriale eficiente și eficiente** pentru a contribui la dezvoltarea **unei administrări electronice mai eficiente, mai simplificate și mai accesibile utilizatorilor la nivelul de administrație publică național, regional și local;**
- (c) identificarea, crearea și operarea **unor soluții de interoperabilitate care să susțină punerea în aplicare a politicilor și activităților UE;**
- (d) facilitarea **reutilizării** de către administrațiile publice europene a **soluțiilor de interoperabilitate.**

Pentru a atinge aceste obiective, programul valorifică realizările predecesorului său, programul ISA⁷. De asemenea, acesta a pus accentul pe integrarea armonioasă în cadrul mai amplu de politici privind digitalizarea, în special în ceea ce privește interoperabilitatea administrațiilor publice din UE. Articolul 1 alineatul (2) din Decizia privind ISA² prevede că programul ISA² asigură o înțelegere comună a interoperabilității prin intermediul Cadrului european de interoperabilitate (EIF) și al punerii sale în aplicare în administrațiile statelor membre.

Printre alte inițiative de politică la care ar fi trebuit să contribuie ISA², se numără Planul de acțiune al UE privind guvernarea electronică 2016-2020⁸, precum și mai multe inițiative sectoriale de interoperabilitate (de exemplu, în domeniul justiției și afacerilor interne, al sănătății, al fondurilor europene)⁹.

ISA² s-a desfășurat în perioada 1 ianuarie 2016–31 decembrie 2020, beneficiind de un buget total de 130,9 milioane EUR. Unele activități sunt încă în desfășurare. Prin acesta s-au finanțat acțiuni definite anual în programul anual de lucru etapizat. ISA² a fost deschis statelor membre ale UE, altor țări din Spațiul Economic European și țărilor

⁷ Articolul 1 alineatul (3) din Decizia (UE) 2015/2240.

⁸ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Planul de acțiune al UE privind guvernarea electronică 2016-2020. Accelerarea transformării digitale a guvernării, COM(2016) 0179 final, 19 aprilie 2016.

⁹ A se vedea considerentele 4-19 din Decizia (UE) 2015/2240.

candidate. Pe lângă cele 28 de state membre ale UE (27 în 2020), alte patru țări au participat la program¹⁰.

3. CUM A EVOLUAT SITUAȚIA PE PARCURSUL PERIOADEI DE EVALUARE?

În perioada de evaluare, digitalizarea și, mai exact, interoperabilitatea au devenit mai importante la toate nivelurile societății. Prin urmare, aceasta reprezintă o prioritate continuă a Comisiei Europene.

3.1. Adoptarea unui nou EIF

Astfel cum se prevede în comunicarea „O strategie privind piața unică digitală pentru Europa”¹¹ și în Planul de acțiune al UE privind guvernarea electronică 2016-2020, EIF a fost actualizat și extins în 2017. Noul EIF a fost stabilit prin intermediul unei comunicări¹² și a fost însoțit de un plan de acțiune privind interoperabilitatea. Noul EIF a oferit programului ISA² un nou cadru de politică consecvent cu obiectivele programului. În februarie 2020, Comisia a anunțat în comunicarea sa [„O strategie europeană privind datele”](#)¹³ că va prezenta un EIF consolidat.

3.2. Contextul politic

În perioada de evaluare, sprijinul politic din partea statelor membre a crescut constant. Prin [Declaratia de la Tallinn privind guvernarea electronică](#)¹⁴, miniștrii responsabili cu politica de guvernare electronică din întreaga UE și-au exprimat angajamentul față de mai multe principii, inclusiv „interoperabilitatea implicită”. Acest angajament a fost reînnoit recent prin [Declaratia de la Berlin privind societatea digitală și guvernarea digitală bazată pe valori](#)¹⁵, [prin care](#) s-a identificat

¹⁰ Islanda, Norvegia (din 2016), Muntenegru (din 2018) și Macedonia de Nord (2020). De asemenea, programul a încurajat cooperarea cu alte țări din afara UE și cu organizații și organisme internaționale. În 2018, au fost semnate acorduri de cooperare cu Uruguay și Ucraina.

¹¹ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie privind piața unică digitală pentru Europa, COM(2015) 192 final, 6 mai 2015.

¹² Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Cadrul european de interoperabilitate – Strategie de implementare, COM(2017) 134 final, 23 martie 2017.

¹³ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie europeană privind datele, COM(2020) 66 final, 19 februarie 2020.

¹⁴ Declarația de la Tallinn privind guvernarea electronică, enunțată în cadrul unei reuniuni ministeriale care a avut loc la 6 octombrie 2017 pe parcursul președinției estoniene.

¹⁵ Declarația de la Berlin privind societatea digitală și guvernarea digitală bazată pe valori, enunțată în cadrul reuniunii ministeriale care a avut loc la 8 decembrie 2020 pe parcursul președinției germane.

necesitatea de a adopta o abordare bazată pe valori – care să încorporeze suveranitatea digitală și interoperabilitatea –, pentru transformarea digitală a sectorului public.

În februarie 2020, Comisia a adoptat comunicarea „[Conturarea viitorului digital al Europei](#)”¹⁶ în cadrul priorității „O Europă pregătită pentru era digitală”. Aceasta stabilește ca acțiune-cheie elaborarea unei „**strategii consolidate pentru interoperabilitatea administrațiilor UE**”, menită să îmbunătățească coordonarea și adoptarea de standarde comune pentru servicii și fluxuri de date în sectorul public.

3.3. Un mediu de reglementare din ce în ce mai complex în UE

Decizia privind ISA² se referă la o gamă largă de activități sectoriale și transsectoriale ale UE în materie de interoperabilitate la nivelul UE. De la începutul programului, au fost adoptate și alte inițiative-cheie ale UE:

- 2016 – au intrat în vigoare **Regulamentul general privind protecția datelor**¹⁷ și **Directiva privind accesibilitatea site-urilor web**¹⁸.
- 2018 – au intrat în vigoare **Regulamentul privind [portalul digital unic \(gateway\)](#)**¹⁹, precum și Regulamentul privind libera circulație a datelor fără caracter personal²⁰.
- 2019 – au intrat în vigoare **Regulamentul UE privind securitatea cibernetică**²¹ și **alte acte legislative conexe**, precum și **Directiva privind datele deschise**²².

¹⁶ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Conturarea viitorului digital al Europei, COM(2020) 67 final, 19 februarie 2020.

¹⁷ Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (JO L 119, 4.5.2016, p. 1).

¹⁸ Directiva (UE) 2016/2102 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2016 privind accesibilitatea site-urilor web și a aplicațiilor mobile ale organismelor din sectorul public (JO L 327, 2.12.2016, p. 1).

¹⁹ Regulamentul (UE) 2018/1724 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 octombrie 2018 privind înființarea unui portal digital unic (gateway) pentru a oferi acces la informații, la proceduri și la servicii de asistență și de soluționare a problemelor și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1024/2012 (JO L 295, 21.11.2018, p. 1).

²⁰ Regulamentul (UE) 2018/1807 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind un cadru pentru libera circulație a datelor fără caracter personal în Uniunea Europeană (JO L 303, 28.11.2018, p. 59).

²¹ Regulamentul (UE) 2019/881 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind ENISA (Agenția Uniunii Europene pentru Securitate Cibernetică) și privind certificarea securității cibernetică pentru tehnologia informației și comunicațiilor și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 526/2013 (JO L 151, 7.6.2019, p. 15).

²² Directiva (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public (JO L 172, 26.6.2019, p. 56).

- 2020 – Comisia a propus **Actul legislativ privind serviciile digitale**²³, **Legea privind guvernanta datelor**²⁴ și, ca răspuns la criza provocată de pandemia de COVID-19, inițiative de interoperabilitate articulate în jurul **e-sănătății**²⁵.

3.4. Investiții în digitalizare

Administrațiile publice din întreaga UE investesc masiv în digitalizarea serviciilor și a birourilor de tip *back-office*. Criza provocată de pandemia de COVID-19 a evidențiat și mai mult importanța soluțiilor digitale. Pe lângă ISA², și alte programe ale UE au contribuit la acest efort de digitalizare în cursul perioadei de evaluare:

- **Programul de sprijin pentru reforme structurale**²⁶, pus în aplicare în perioada 2017-2020, urmat de Instrumentul de sprijin tehnic pentru perioada 2021-2027²⁷;
- **Orizont 2020**²⁸ (dedicat cercetării și inovării), **Fondul social european**²⁹ și **Fondul european de dezvoltare regională**³⁰ au finanțat digitalizarea. **Mecanismul de redresare și reziliență**³¹ va oferi o altă sursă importantă de finanțare în viitor, întrucât 20 % din bugetul său trebuie alocat cheltuielilor digitale.

²³ Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind o piață unică pentru serviciile digitale (Actul legislativ privind serviciile digitale) și de modificare a Directivei 2000/31/CE, COM(2020) 825 final, 15.12.2020.

²⁴ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind guvernanta datelor la nivel european (Legea privind guvernanta datelor), COM(2020) 767 final, 25.11.2020.

²⁵ https://ec.europa.eu/health/ehealth/covid-19_ro.

²⁶ Regulamentul (UE) 2017/825 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 mai 2017 de instituire a Programului de sprijin pentru reforme structurale pentru perioada 2017-2020 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013 și (UE) nr. 1305/2013 (JO L 129, 19.5.2017, p. 1).

²⁷ Regulamentul (UE) 2021/240 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 februarie 2021 de instituire a unui Instrument de sprijin tehnic (JO L 57, 18.2.2021, p. 1).

²⁸ Regulamentul (UE) nr. 1291/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2013 de instituire a Programului-cadru pentru cercetare și inovare (2014-2020) – Orizont 2020 și de abrogare a Deciziei nr. 1982/2006/CE Text cu relevanță pentru SEE (JO L 347, 20.12.2013, p. 104).

²⁹ Regulamentul (UE) nr. 1304/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006 al Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 470).

³⁰ Regulamentul (UE) nr. 1301/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind Fondul european de dezvoltare regională și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006 (JO L 347, 20.12.2013, p. 289).

³¹ Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

4. CONSTATĂRILE EVALUĂRII

Evaluarea programului ISA² s-a bazat pe date cantitative și calitative colectate prin diferite metode. Aceasta a inclus cercetarea documentară, consultarea publică, sondaje online specifice, interviuri aprofundate și două ateliere desfășurate cu părțile interesate. Activitățile de consultare au asigurat o acoperire vastă a părților interesate din cadrul ISA² — de la reprezentanți ai statelor membre ale UE și ai serviciilor Comisiei la cetățeni și organisme de standardizare.

Pentru o mai bună colectare a datelor, a fost selectat un eșantion de 21 de acțiuni dintre cele 54 – grupate în 9 pachete – finanțate prin programul ISA². La baza acestei eșantionări au stat trei criterii predefinite, pentru a se asigura faptul că acțiunile selectate sunt în mare parte reprezentative pentru program. Colectarea datelor în ansamblu a fost completată de o evaluare a programului realizată de cinci experți tehnici în materie de interoperabilitate.

Evaluarea s-a axat pe următoarele șapte criterii principale³²: relevanță, eficacitate, eficiență, coerență, valoare adăugată europeană, utilitate și durabilitate.

4.1. Care este gradul de succes al programului ISA²?

Pe baza datelor colectate de la 102 părți interesate consultate³³, a cercetărilor documentare extinse și a evaluărilor experților, evaluarea arată că programul **ISA² a înregistrat progrese într-o oarecare măsură în ceea ce privește atingerea obiectivelor sale**. Utilizatorii și responsabilii de soluții ISA² consultați, care sunt mai bine informați cu privire la program, consideră în general că acesta a înregistrat progrese considerabile în ceea ce privește atingerea obiectivelor sale. În general, dintre toate grupurile de părți interesate consultate, respondenții din cadrul autorităților publice naționale și subnaționale au acordat cele mai mici punctaje în ceea ce privește atingerea obiectivelor programului.

³² A se vedea [instrumentul nr. 47](#) din setul de instrumente pentru o mai bună legiferare al Comisiei (începând din iulie 2021).

³³ Din motive de confidențialitate și protecție a datelor, echipa de evaluare a solicitat titularilor acțiunilor să îi contacteze pe utilizatorii soluțiilor lor în calitate de intermediari pentru activități de consultare. Este posibil ca această abordare în două etape să fi limitat numărul de răspunsuri primite.

În ceea ce privește **obiectivele generale și specifice**, majoritatea respondenților, precum și cercetarea documentară confirmă faptul că următoarele obiective au fost îndeplinite într-o anumită măsură sau într-o mare măsură:

- **„identificarea, crearea și operarea unor soluții de interoperabilitate care să susțină punerea în aplicare a politicilor și activităților UE”** (punctaj mediu general de 3,43 din 5). Acțiunile ISA² au contribuit în diverse moduri la punerea în aplicare a [EIF](#)³⁴, [a portalului digital unic \(gateway\)](#)³⁵, [a Directivei privind datele deschise](#)³⁶, [a achizițiilor publice electronice](#)³⁷, [a Directivei Inspire](#)³⁸, [a Sistemului Statistic European](#)³⁹ și [a actelor legislative financiare](#)⁴⁰.
- **„facilitarea reutilizării soluțiilor de interoperabilitate”** (punctaj mediu general de 3,43 din 5). Acțiunea [Joinup](#)⁴¹, platforma cu același nume, oferă o imagine de ansamblu cuprinzătoare a soluțiilor interoperabile existente disponibile pentru reutilizare, inclusiv accesul la mai multe portaluri naționale și chiar locale. [Harta interactivă](#)⁴² de pe pagina web a ISA² prezintă gradul de adoptare a soluțiilor ISA² în UE. S-ar putea depune mai multe eforturi pentru a stimula adoptarea și pentru a încuraja reutilizarea acestora, în special la nivel regional și local.
- **„elaborarea, menținerea și promovarea unei abordări holistice a interoperabilității în UE”** (punctaj mediu general de 3,39 din 5). ISA² joacă un rol important în sensibilizarea cu privire la interoperabilitate, instituind structuri de cooperare cu țările UE (comitetul programului ISA²) și sprijinind promovarea și monitorizarea punerii în aplicare a **EIF**.

Programul ISA² a avut mai puțin succes în ceea ce privește **„dezvoltarea unei administrări electronice mai eficiente, simplificate și accesibile utilizatorilor la nivelul de administrație publică național, regional și local”** (punctaj mediu general de 3,20 din 5). Evaluarea a arătat că, în continuare, cunoștințele și adoptarea de soluții

³⁴ https://ec.europa.eu/isa2/actions/continuously-updating-european-interoperability-strategy_en.

³⁵ https://ec.europa.eu/isa2/actions/common-architecture-single-digital-gateway_en.

³⁶ https://ec.europa.eu/isa2/solutions/dcat-application-profile-data-portals-europe_en.

³⁷ https://ec.europa.eu/isa2/actions/simplifying-public-tenders_en.

³⁸ https://ec.europa.eu/isa2/actions/elise_en.

³⁹ https://ec.europa.eu/isa2/actions/sharing-statistical-services-and-solutions_en.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/isa2/actions/towards-better-financial-data-reporting_en.

⁴¹ https://ec.europa.eu/isa2/actions/platform-sharing-knowledge-good-practices-and-it-solutions-public-sector_en.

⁴² https://ec.europa.eu/isa2/solutions_en.

la nivel regional și local sunt limitate. De asemenea, lipsește o abordare strategică și holistică.

Activitatea în cadrul pachetelor ISA² a progresat conform așteptărilor în raport cu activitatea și bugetul planificate. Ca urmare a caracterului eterogen al indicatorilor de performanță, nu s-au putut trage concluzii cu privire la eficiența globală a programului din punctul de vedere al costurilor. Pentru pachetele în cazul cărora a fost posibilă aplicarea unor tehnici privind raportul cost-eficacitate, **costurile/utilizator final (de exemplu, întreprinderi, cetățeni etc.) au fost estimate ca fiind scăzute. Prin urmare, beneficiile sunt mai mari decât costurile pentru beneficiarii finali ai soluțiilor dezvoltate.** Cu toate acestea, beneficiile riscă să se disipeze în absența unor măsuri adecvate de durabilitate.

Sinerghiile substanțiale și suprapunerile limitate dintre acțiunile ISA² dezvăluie o imagine pozitivă a coerenței interne a programului. Cu toate acestea, prin acordarea de prioritate unui set mai mic de acțiuni s-ar spori sinergiile. ISA² a colaborat îndeaproape cu o gamă largă de **alte programe, politici și inițiative relevante ale UE**. Totuși, această colaborare ar fi putut fi realizată mai sistematic.

4.2. Cum a adus programul ISA² o schimbare în viața cetățenilor și a întreprinderilor?

ISA² a urmărit să aducă o schimbare în viața cetățenilor și a întreprinderilor, ajutând administrațiile publice din UE să reducă sarcina administrativă și să ofere servicii publice accesibile utilizatorilor, în special în interacțiunea acestora cu administrațiile publice din alte țări ale UE. Comisia și Parlamentul European au recunoscut că în special întreprinderile mici și mijlocii sunt afectate de sarcina administrativă⁴³. Utilizatorii finali, cetățenii și întreprinderile ar trebui să beneficieze de servicii de tip *front-office* comune, reutilizabile și interoperabile, care rezultă dintr-o mai bună integrare a proceselor și schimbului de date prin intermediul birourilor de tip *back-office* ale administrațiilor publice din UE.

⁴³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0103>
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0359_RO.html.

ISA² a contribuit la coordonarea la nivelul UE, necesară pentru îmbunătățirea interoperabilității generale între administrațiile publice europene, inclusiv pentru soluțiile de tip *front-office* și *back-office*. **Majoritatea respondenților au confirmat că doar inițiativele naționale sau subnaționale ar fi contribuit numai într-o mică măsură la atingerea majorității obiectivelor.** Utilizatorii de soluții, administrațiile publice de la nivel național și subnațional și părțile interesate responsabile cu guvernanta programului care au fost consultate consideră că **o abordare la nivelul UE este deci mai adecvată pentru a soluționa provocările legate de interoperabilitatea administrațiilor și a serviciilor publice.** De asemenea, ISA² și-ar putea atinge obiectivele la costuri mai mici decât alte inițiative comparabile de la nivel național sau subnațional. Cu toate acestea, potrivit majorității respondenților din cadrul grupurilor de părți interesate, **în ceea ce privește reducerea costurilor și a sarcinii administrative aferente interacțiunii transfrontaliere, obiectivele au fost atinse numai într-o măsură limitată.**

Modul în care soluțiile răspund nevoilor utilizatorilor necesită îmbunătățiri. Se preconizează că aceste nevoi și probleme vor fi mai bine abordate datorită adoptării pe scară mai largă a soluțiilor ISA² în cadrul administrațiilor publice europene.

În concluzie, din cauza naturii sale tehnice, programul a adus schimbări concrete limitate în viața cetățenilor și a întreprinderilor. Cu toate acestea, programul a adus valoare adăugată europeană. Evaluarea sugerează că beneficiile programului ar putea deveni durabile prin dezvoltarea în continuare a unora dintre soluțiile sale în **comunitățile cu sursă deschisă** sau prin încurajarea întreprinderilor să dezvolte servicii utilizând soluții ISA² gratuite sub Licența publică a Uniunii Europene⁴⁴.

4.3. Programul ISA² și obiectivele sale sunt încă relevante?

Nevoile și problemele inițiale pe care programul a intenționat să le abordeze rămân deosebit de relevante. Pandemia de COVID-19 a demonstrat relevanța programului și, în general, relevanța inițiativelor de interoperabilitate. De asemenea, pandemia a

⁴⁴ <https://eupl.eu/1.2/ro/>.

acutizat și mai mult nevoile existente, inclusiv nevoia de coordonare în ceea ce privește punerea în aplicare a soluțiilor digitale la nivelul UE⁴⁵.

Părțile interesate se plâng de faptul că este promovată o abordare holistică a interoperabilității, dar că aceasta nu este și asigurată, în special în ceea ce privește interoperabilitatea soluțiilor furnizate pentru punerea în aplicare a politicilor UE.

5. CONCLUZII ȘI LECȚII ÎNVĂȚATE

Evaluarea dezvăluie o **imagine generală pozitivă** a modului în care a funcționat programul ISA². Interoperabilitatea sectorului public este acum **mai relevantă ca oricând** în scopul creării de **valoare adăugată pentru cetățeni și întreprinderi**. Programul a fost pus în aplicare într-un cadru de politică în mare parte fără caracter obligatoriu, care evoluează într-un ritm fără precedent (secțiunea 3.3). Viitoarele investiții substanțiale în digitalizarea sectorului public (secțiunea 3.4) necesită o examinare atentă a lecțiilor care trebuie învățate de pe urma programului ISA² și utilizarea în continuare a realizărilor acestuia ca fundament.

Lecțiile menționate sunt relevante pentru activitățile continue din cadrul programului Europa digitală⁴⁶ și pentru o viitoare politică în materie de interoperabilitate. Cu toate acestea, nu trebuie să pierdem din vedere nevoia unei abordări generale a interoperabilității sectorului public din UE la nivel de politici și la nivel de programe.

5.1. Importanța interoperabilității pentru punerea în aplicare a politicilor UE

Acțiunile ISA² au contribuit cu succes la punerea în aplicare a unei game largi de politici ale UE. Un număr tot mai mare de politici⁴⁷ au impact semnificativ asupra infrastructurii digitale a sectorului public din UE. Coordonarea propunerilor sectoriale și consolidarea guvernantei în materie de interoperabilitate sunt esențiale pentru a asigura o punere în aplicare armonioasă a serviciilor publice digitale europene și

⁴⁵ În acest context, programul ISA² a răspuns prin facilitarea schimbului de bune practici și a reutilizării soluțiilor prin intermediul unui registru comun, colecția „Digital Response to COVID-19” (Răspunsul digital la pandemia de COVID-19) de pe Joinup.

⁴⁶ Regulamentul (UE) 2021/694 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2021 de instituire a programului „Europa digitală” și de abrogare a Deciziei (UE) 2015/2240 (JO L 166, 11.5.2021, p. 1).

⁴⁷ Pe lângă inițiativele menționate în secțiunea 3.3, în 2021 au fost prezentate următoarele propuneri relevante: Regulamentul privind certificatul verde digital, un cadru pentru o identitate digitală europeană și un regulament de stabilire a unor norme armonizate în materie de inteligență artificială.

interoperabilitatea acestora. Chiar și în cazul în care nu sunt furnizate soluții centrale, statele membre ale UE au solicitat **îmbunătățirea coordonării și a schimbului de bune practici în ceea ce privește punerea în aplicare digitală a politicilor UE**. Soluțiile de interoperabilitate legate de COVID-19 au arătat că UE este tot mai solicitată să ofere soluții interoperabile pe care țările să le poată reutiliza sau la care să se poată conecta.

Impactul depășește nivelul statelor membre ale UE. Administrațiile publice regionale și locale din multe țări sunt responsabile cel puțin în comun de furnizarea de servicii publice digitale. Aceasta înseamnă că ele ar beneficia de pe **urma politicilor relevante ale UE, însoțite de soluții de punere în aplicare care sunt interoperabile în mod implicit**.

5.2. De la o abordare coerentă la o abordare strategică a interoperabilității sectorului public din UE

Evaluarea arată că programul ar putea contribui la **dezvoltarea, menținerea și promovarea unei abordări coerente** pentru transformarea digitală a sectorului public din UE și pentru interoperabilitate prin acțiunile de punere în aplicare a EIF.

Pe lângă contextul politic general (secțiunea 3.2), Comisia a adoptat recent o comunicare privind *Busola pentru dimensiunea digitală 2030: modelul european pentru deceniul digital*⁴⁸. Acest document subliniază necesitatea de a asigura „**interoperabilitatea** la toate nivelurile de guvernare și în toate serviciile publice”. Prin Declarația de la Berlin, miniștrii responsabili cu politica de guvernare electronică din statele membre ale UE au subliniat importanța interoperabilității inclusiv pentru suveranitatea digitală și ca o condiție prealabilă pentru digitalizarea bazată pe valori.

În viitor, ar trebui evaluate cu atenție diferite opțiuni pentru a aborda chestiunile nesoluționate, ținând seama de următoarele nevoi precizate de părțile interesate:

- nevoia de **consolidare a guvernanței în materie de interoperabilitate**, care să implice țările UE și administrațiile publice regionale și locale;

⁴⁸ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Busola pentru dimensiunea digitală 2030: modelul european pentru deceniul digital, COM(2021) 118 final, 9.3.2021.

- nevoia de **politici ale UE pregătite pentru dimensiunea digitală**;
- nevoia de **colaborare structurată și proactivă** și de schimb de bune practici între toate nivelurile administrațiilor publice din UE (național, regional, local) implicate în dezvoltarea serviciilor publice digitale;
- nevoia de **planificare strategică și colaborativă a interoperabilității** în cadrul diferitelor programe de politică și inițiative de finanțare, pentru a orienta investițiile către **un set de soluții mature esențiale**, bazate pe nevoile utilizatorilor;
- nevoia de **legături sistematice cu activitatea de standardizare europeană și de sensibilizare sporită în sectorul public la toate nivelurile cu privire la rolul-cheie al standardelor** pentru sprijinirea dublei tranziții digitale/verzi;
- nevoia de **promovare a unor soluții de succes** și de sensibilizare constantă cu privire la interoperabilitate.

5.3. Dezvoltarea și adoptarea unor soluții de interoperabilitate mature și accesibile utilizatorilor

Evaluarea arată că programul a fost util pentru **identificarea, crearea și operarea de soluții de interoperabilitate și pentru promovarea reutilizării acestora**. Ar trebui evaluate cu atenție unele acțiuni concrete pentru a consolida aceste activități și pentru a se asigura că ele sunt durabile:

- **concentrarea** pe dezvoltarea **unui set mai mic de soluții mature esențiale**, pe dezvoltarea continuă a acestora și pe promovarea adoptării acestora. Concentrarea pe prioritățile critice și nevoile utilizatorilor ar putea, de asemenea, să sporească satisfacția utilizatorilor;
- **asigurarea unui ghișeu unic pentru soluții de interoperabilitate mature**, care să contribuie la integrarea acestora în ecosistemul de interoperabilitate existent, să ofere o mai mare vizibilitate soluțiilor existente și să promoveze adoptarea acestora la **nivel regional și local**, cu sprijinul statelor membre ale UE;
- **îmbunătățirea calității soluțiilor existente** printr-o mai bună luare în considerare a nevoilor utilizatorilor și prin implicarea utilizatorilor în crearea acestora;
- **sprijinirea experimentării și a inovării** prin instituirea unui proces agil pentru dezvoltarea de soluții și valorificarea achizițiilor publice în domeniul inovării,

împreună cu un mecanism de *sandboxing* pentru testarea de soluții și obținerea unui feedback mai bun;

- **încurajarea colaborării cu comunitățile cu sursă deschisă** pentru dezvoltarea durabilă și deschisă a soluțiilor existente și viitoare.

6. URMĂTOARELE ETAPE

În cadrul actualului proces de punere în aplicare a programului Europa digitală și al pregătirii unei viitoare politici în materie de interoperabilitate, Comisia va acorda o atenție deosebită constatărilor și recomandărilor prezentate mai sus. Comisia le va analiza pentru a stabili dacă problemele ridicate sunt reale și le va aborda, în strânsă cooperare cu statele membre ale UE.